

Nr 256.

Av herr **Sundvik**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för beredande av ersättning för vissa förskingrade förmyndarmedel.

Det har alltid varit riksdagens strävan att genom lagstiftningsåtgärder skydda omyndigas rätt och deras egendom. Genom den lagstiftning härom, som nu är gällande och som infördes den 1 januari 1925, sattes Stockholms förmyndarekammare efter en mer än tvåhundraårig tillvaro på avskrivning. De omyndiga i Stockholms stad, vilkas rätt och ekonomiska förhållanden dittills kontrollerats och förvaltats av förmyndarkammaren, blevo från och med år 1925 likställda med alla övriga omyndiga i riket.

Detta är en av orsakerna till att särskilt den s. k. Palmcrantzska men även de båda övriga förskingringsaffärer, vilka föranlett Kungl. Maj:ts proposition, väckt ett mycket stort och fullt berättigat uppseende. Det är icke förskingringarna i och för sig, som tilldragit sig allmänhetens uppmärksamhet. Förskingring och försnillning av andras egendom är dessvärre en hart när alldaglig företeelse. Men det är de säregna och upprörande omständigheterna i samband med denna rättssak, som ännu leva i friskt minne, och som överallt hos den omdömesgilla opinionen väckt undran över att intet blivit gjort för att om möjligt sona den rättskränkning, för vilken de omyndiga blivit värnlösa offer. De händelser, som möjliggjorde förskingringarna, inträffade endast några få år efter den nya lagens genomförande och de kunde ske i trots av de säkerhetsåtgärder för de omyndigas trygghet, som infördes med den nya lagstiftningen. Med utgångspunkt från det Holmén-Carlborgska fallet har man erinrat om, att den förut gällande ordningen med förmyndarkammaren som juridisk och ekonomisk garanti för de omyndigas rätt och bästa var bättre än den, som infördes genom lagstiftningen 1924. Hade förmyndarkammaren bibehållits för Stockholms stads vidkommande, är det knappast tänkbart, att tjänstemannen Carlborg i förmyndarkammaren genom sina försummelse hade kunnat giva förmyndaren Holmén tillfälle att förskingra sina myndlingars medel. Och om detta mot all förmodan ändock hade inträffat, så hade förmyndarkammaren haft skyldighet och möjlighet att med sina fonder ersätta förlusten.

På grund av dessa förhållanden och på grund av assessorn Carlborgs brottsliga medansvarighet för förskingringen har denna i hög grad varit ägnad att skada både förtroendet och lagstiftningen och tilliten till det svenska domstolsväsendet. De omyndiga hade ju enligt lagens bestämmelser och domstolarnas beslut tvingats att lämna sin egendom till sina lagligen förordnade förmyndares och överförmyndares förvaltning och vård. Även vid

det tillfälle, då riksdagens hjälp begärdes för att i viss begränsad omfattning ersätta förlusterna för insättare vid allm. sparbanken, höllos de omyndiga fullt skadeslösa.

Alla de myndigheter, som hörts i ärendet, innan propositionen beslutades, nämligen överståthållarämbetet, statskontoret och justitiekanslern, hava oreservererat tillstyrkt ersättning till Beda Wikströms rättsinnehavare samt till Per Göran Palmcrantz. Ingen har ifrågasatt den prutning, som utan motivering företagits av departementschefen, och i justitiekanslerns yttrande är det, på ett sätt som ej kan missförstås, klart angivet, att den rättskränkning, som drabbat de båda omyndiga Wikström och Palmcrantz genom Carlborgs förvållande, bör åtminstone i ekonomiskt avseende sonas genom ersättning.

Jag kan icke underlåta att beträffande Palmcrantz påpeka, huruledes Holmén icke allenast genom förskingring utan även genom uppenbart oförsiktig och onödig omplacering i hög grad minskat förmögenheten, vilken nu icke torde uppgå till mycket mera än en tredjedel av det belopp som på sin tid lades i dennes händer. Då omyndiga Palmcrantz dessutom genom sjukdom torde vara urståndsatt att någonsin med sitt arbete kunna försörja sig, måste man, även om behovsprincipen skulle läggas till grund för en ersättning av statsmedel, anse att beloppen i förhållande till varandra i propositionen icke blivit lyckligt avvägda.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen, på de villkor i övrigt som av Kungl. Maj:t föreslagits, måtte medgiva ersättning till omyndiga Palmcrantz med samma procenttal av det förskingrade beloppet, som propositionen innebär i vad den avser Beda Wikströms stärbhus.

Stockholm den 21 mars 1939.

Anders Sundvik.
